

Vägledning för statsbidrag till lokala naturvårdsprojekt

Mars 2010-03-18

Innehållsförteckning

Syfte och omfattning	5
Rollfördelning	5
Kommunen	5
Lokala aktörer	5
Länsstyrelsen	6
Naturvårdsverket	6
Vem kan få bidrag respektive delta i projekt?	6
Kommunförbund	6
Vad kan kommunen söka bidrag för?	7
Var kan projekt genomföras	8
Förvaltning av projektens resultat	8
När får man inte bidrag	9
Inköp av mark och intrångsersättning	9
Vinstdrivande verksamheter	9
Hur lång är projekttiden	9
Finansiering	10
Finansieringsgrad	10
Andra medfinansierare i projektet	10
Mervärdesskatt	11
Ansökningsdatum	11
Hur ansöker flera kommuner samtidigt?	11
Lokala aktörer som är verksamma i flera kommuner	11
Ansökan	11
Ansökningsformat	12
Beslutsordning och utbetalning	12
Beslutet	13
När och hur sker utbetalning	13
Slutbetalning	13
Återbetalning	13
Förändringar i beslutade projekt	14
Verksamhetsrapport och slutrapportering	14
Fotodokumentation	14
Länsstyrelsens hantering av beslut och projektbidrag	15
Till dig som är lokal aktör	16
Om du har en bra idé	16

Syfte och omfattning

Regeringen har beslutat om en fortsatt satsning på lokal naturvård. ”Åtgärder för att skydda naturen och göra den tillgänglig för människor, inte minst genom att bevara och utveckla tätortsnära natur, bör stå i fokus” enligt regeringens proposition Hållbart skydd av naturområden (2008/09:214). Viktiga utgångspunkter finns också i regeringens tidigare skrivelse En samlad naturvårdspolitik (2001/02:173). Här understryks vikten av en integrering av naturvård, friluftsliv och kulturmiljövård med andra politikområden som folkhälsa, integration, regional utveckling, vård och omsorg. Projekten skall också bidra till att uppfylla ett eller flera miljö kvalitetsmål som har koppling till naturvård.

Grundtanken med satsningen är att lokal naturvård skall stimuleras genom statsbidrag (högst 50%) till naturvårdsprojekt som bygger på lokala initiativ och delaktighet. Kommunen har därför en viktig roll tillsammans med andra relevanta aktörer, gärna i samverkan och partnerskap, att initiera och genomföra bra lokala projekt. Syftet är att på detta sätt även stimulera kommunernas långsiktiga naturvårdsengagemang samt öka deras möjligheter till genomförande av egna projekt.

Rollfördelning

Kommunen

Varje kommun har ett stort ansvar för det lokala naturvårdsarbetet i sin kommun, både inom den fysiska planeringen och för genomförande av konkreta åtgärder. Kommunen kan inom satsningen söka bidrag hos länsstyrelsen för att genomföra åtgärder, på egen hand eller tillsammans med andra lokala aktörer eller med andra kommuner i gemensamma projekt. Om kommunen beviljas bidrag så är kommunen rättsligt och ekonomiskt ansvarig inför länsstyrelsen för genomförandet samt redovisning av åtgärderna. I de fall där andra lokala aktörer än kommunen själv genomför åtgärder bör kommunen upprätta skriftliga avtal med genomförande aktörer för de enskilda åtgärderna. I dessa avtal regleras det som är nödvändigt för åtgärdernas genomförande. Det är också kommunen som rekviderar beslutade bidrag från länsstyrelsen och i förekommande fall i sin tur betalar för en åtgärd eller lämnar bidrag till berörda parter i projektet. Kommunen bör ha en tät kontakt med berörda deltagare för att åtgärder och resultat av projekten skall kunna rapporteras till länsstyrelsen.

Lokala aktörer

Med lokala aktörer menas de som bor och/eller bedriver verksamhet i kommunen eller regionen, tex. föreningar, företag, markägare, lokala företrädare för statliga myndigheter, skolor m.fl. (föreningar måste inte vara natur- miljö- eller friluftorganisationer, även tex. förening för funktionshindrade eller invandrarorganisation kan driva projekt). Dessa kan ta initiativ till åtgärder och projekt, finansiera delar av projekt, själva delta samt skapa nätverk mellan de parter som vill medverka. Lokala aktörer har en viktig funktion när det gäller att sprida information och att skapa en dialog med olika grupper och kommunen. Lokala aktörer som genomför åtgärder i ett projekt kan erhålla bidrag för detta under

förutsättning att en överenskommelse skett med kommunen om vad som skall genomföras och vilken eventuell ersättning som utgår för genomfört arbete.

Länsstyrelsen

Länsstyrelsens roll är att informera kommuner och lokala aktörer om satsningen och möjligheten att söka bidrag samt stödja kommunerna i deras arbete med ansökan. Det är också länsstyrelsen som beslutar om vilka projekt som skall erhålla bidrag och meddelar i beslutet vilka villkor som skall gälla. Länsstyrelsen skall följa utvecklingen av de projekt som beviljats bidrag och rapportera till Naturvårdsverket om genomförda projekt och resultat.

Naturvårdsverket

Naturvårdsverket fördelar bidrag till länsstyrelserna, vägleder, samordnar satsningen och följer upp centralt.

Vem kan få bidrag respektive delta i projekt?

Kommunen gör för respektive verksamhetsår en samlad ansökan till länsstyrelsen för de åtgärder i naturvårdsprojekten som kommunen söker bidrag för. Åtgärderna kan genomföras i egen regi av kommunen eller av andra lokala aktörer (förening, entreprenör m. fl) efter avtal med kommunen. Länsstyrelsen granskar inkomna ansökningar, prioriterar mellan projekten och beviljar bidrag till kommunen för de bidragsberättigade åtgärder som ingår i de prioriterade projekten. Om medel kvarstår att fördela kan länsstyrelsen besluta om ytterligare en ansökningsomgång under kalenderåret.

Kommunen är projektägare för samtliga åtgärder den ansöker om bidrag för. Kommunen ansvarar för genomförande och ekonomi, men den slutliga bedömningen och godkännande av projektet görs av länsstyrelsen.

Ett projekt i en ansökan kan vara något av följande:

- Helkommunalt projekt utan andra aktörer.
- Samarbetsprojekt med andra kommuner eller lokala aktörer där kommunen är en part i själva genomförandet.
- Projekt som avses genomföras av en/flera lokala aktörer efter överenskommelse med kommunen. För dessa projekt har kommunen dock fortfarande det formella ansvaret för genomförande, slutredovisning till länsstyrelsen och eventuell återbetalning.

Samarbetsprojekt kan även vara mellan kommuner i olika län. Ansökan behandlas då i det länet där åtgärderna huvudsakligen avses att genomföras.

Kommunförbund

Kommuner får lämna över vården av kommunala angelägenheter till sk kommunförbund (3 kap. 20-28 §§ kommunallagen). Ett sådant förbund räknas då som egen juridisk person. I den mån en kommun har delegerat frågor om naturvård till ett sådant förbund

kan förbundet söka bidrag för lokala naturvårdsprojekt. En kommunal eller regional stiftelse kan däremot inte stå som huvudman för ett LONA-projekt.

Vad kan kommunen söka bidrag för?

Grundtanken är att det är de lokala idéerna och önskemålen som skall vara drivkraften i projekten och att satsningen skall ge utrymme för många olika slags åtgärder. Regeringen ställer dock kravet enligt 1 § förordningen att projekten skall kunna bidra till att uppfylla ett eller flera av riksdagen godkända miljökvalitetsmål – eller tillhörande delmål- som har relevans för naturvård och/eller friluftsliv för att vara bidragsberättigade. Regeringens skrivelse En samlad naturvårdspolitik ger en bakgrund till regeringens syn på naturvården och naturvårdens bidrag i samhället.

Kommunen kan söka bidrag för åtgärder som kan rymmas inom följande kategorier, enligt 1 § förordningen:

- **Kunskapsuppbyggnad.** Detta kan till exempel vara inventeringar av olika naturtyper, värdefulla naturområden eller arter.
- **Framtagande av underlag,** som till exempel kommunala naturvårdsprogram inklusive friluftsliv, åtgärdsprogram för biologisk mångfald och underlag till bildade av kommunala natur- och kulturresevat.
- **Processen kring arbetet med områdesskydd,** t ex kostnader för värdering, förhandling, gränsmarkeringar, framtagande av skötselplan, dock inte markåtkomst d v s köpeskilling eller intrångsersättning (se stycke nedan).
- **Vård och förvaltning** av områden, naturtyper eller arter inklusive åtgärder som syftar till att främja friluftsliv i natur- och kulturmiljöer. Det kan till exempel vara spänger, stigar, gömslen eller fågeltorn som syftar till att öka besökarens upplevelse i ett område. Redan pågående skötsel, till exempel årlig slåtter eller bete, är inte bidragsberättigat (däremot är nya skötselarbeten och nya art- och naturtypsinriktade åtgärder m.m. bidragsberättigade). Kommunen kan inte heller söka bidrag för att starta en stiftelse eller fond där bidraget skulle fungera som ett grundkapital för stiftelsen eller fonden.
- **Restaurering** av områden, naturtyper eller bestånd av arter. Även nyskapande av naturmiljöer och återetablering av arter kan vara bidragsberättigat, men detta får inte göras på bekostnad av befintliga naturvärden.
- **Information, folkbildning och annan kunskapspridning,** vilket kan vara till exempel naturskoleverksamhet, naturguidning, studiecirkel, informationstavlor och foldrar om natur- och kulturmiljövården kommunen, friluftslivsguider till naturområden, information till invandrare.

Innan ett projekt avslutas bör en uppföljning av genomförda åtgärder göras så att detta kan redovisas i slutrapporten. Kostnad för uppföljning kan ingå i projektets totalbudget och är bidragsberättigad. I kostnaden för varje åtgärd kan kostnaden för kommunens eget arbete och planering ingå. Sök jämna tusentals kronor i bidrag.

Det finns inget som hindrar att man i ett projekt har med åtgärder som inte är bidragsberättigade eller som man av annan anledning inte söker bidrag för. I sådana fall

bör dessa ingå i sammanfattningen av projektet men skall inte redovisas i åtgärdstabellen i ansökan, som endast visar åtgärder som den sökande söker bidrag för.

Var kan projekt genomföras

I propositionen (2008/09:214) Hållbart skydd av naturområden skriver regeringen att ”åtgärder för att skydda naturen och göra den tillgänglig för människor, inte minst genom att bevara och utveckla tätortsnära natur, bör stå i fokus”. Av detta följer att bidrag till åtgärder inom detaljplanelagda områden inte kan uteslutas.

Äger en kommun mark i en annan kommun, kan den markägande kommunen söka bidrag för åtgärder på den egna marken. Kommunen ska informera berörd kommun om att den ämnar söka bidrag och lämna möjlighet för denna att yttra sig. Alternativt kan båda kommunerna ansöka gemensamt och då ska det framgå av ansökan vem som står för ansökan.

Förvaltning av projektens resultat

När man planerar och genomför ett projekt bör man redan från början tänka igenom hur resultaten av projektet skall förvaltas i framtiden, det vill säga efter projekttidens slut. Vem som ansvarar för det fortsatta arbetet är viktigt att tydliggöra liksom dess kostnad och finansiering. Erfarenheterna av projekten kan även främja övrigt naturvårdsarbete i en kommun. Om projektet består av kunskapsutbyggnad eller framtagande av underlag i form av till exempel inventeringar, naturvårdsprogram, åtgärdsprogram eller underlag för naturreservat, är det viktigt att materialet används i kommunens fortsatta arbete. Ett naturvårdsprogram och olika inventeringsresultat används som underlag vid den fysiska planeringen i en kommun och behöver uppdateras och revideras efter en viss tid. Innebär projektet bildande av ett natur- eller kulturresevat bör den framtida förvaltningen och kostnaden för denna finnas med i planeringen från början.

Vård och förvaltning av områden, naturtyper eller arter kan ibland vara engångsinsatser, men består oftast av kontinuerligt arbete. Man bör ha klargjort vem som ansvarar och bekostar drift och underhåll av anläggningar, till exempel spänger, stigar och fågeltorn i framtiden. På samma sätt bör man säkerställa den framtida biologiska skötseln. En restaurering av ett område bör därför innehålla planer för hur det skall bevaras och skötas för att inte på nytt förfalla eller växa igen. En restaurering av en hagmark kräver till exempel kontinuerlig hävd i framtiden. Ett avtal med en brukare kan vara ett sätt att säkra den framtida skötseln av ett sådant område.

Informationsinsatser och kunskapspridning kan också innebära ett fortsatt ansvar och arbete. Det kan vara informationstavlur som behöver hållas i gott skick, folder som skall spridas på olika sätt eller en naturskolas fortsatta verksamhet.

När får man inte bidrag

4 § i förordningen klargör när bidrag inte får medges. Bidrag får inte ges till åtgärder som verksamhetsutövaren är skyldig att utföra enligt annan lagstiftning. Bidrag får heller inte ges till redan påbörjad aktivitet. En planerad men inte genomförd åtgärd är inte en påbörjad aktivitet enligt denna vägledning, men är åtgärden beslutad och finansierad räknas den som påbörjad. Åtgärden får inte tidigare eller samtidigt ha tilldelats statligt bidrag. Detta gäller till exempel åtgärder som fått bidrag enligt *förordningen (2007:481)* om stöd för landsbygdsutvecklingsåtgärder (s k LBU-medel). LBU-medel kan inte heller delfinansiera andra bidragberättigade åtgärder, för vilka bidrag söks inom satsningen. Däremot kan LBU-medel, t.ex. i form av miljöstöd för slätter eller bete, vara en naturlig fortsättning på ett avslutat projekt som beviljats LONA-bidrag..

Naturvårdsverkets anslag 1:3 Åtgärder för biologisk mångfald får heller inte ytterligare medfinansiera en åtgärd som samtidigt får bidrag enligt Förordning (2003:598) om statliga bidrag till lokala naturvårdsprojekt, se vidare stycket om medfinansierare.

Den delen av områdesskydd som gäller markåtkomst (köpeskilling/intrångsersättning) är inte bidragsberättigat i denna ansökan, utan handläggs i särskild ordning (se Naturvårdsverkets Vägledning för statsbidrag till markåtkomst för naturreservat, Protokoll 111/04.).

Inköp av mark och intrångsersättning

Kommuner och kommunala stiftelser kan söka statsbidrag till markåtkomst (markförvärv och intrångsersättning) för naturreservat. Dessa bidrag handhas i särskild ordning. (se Naturvårdsverkets Vägledning för statsbidrag till markåtkomst för naturreservat, Protokoll 111/04.).

Bidrag för detta får inte tas från medel avsedda för statsbidrag till lokala naturvårdsprojekt.

Vinstdrivande verksamheter

En vinstdrivande verksamhet är inte bidragsberättigad. Detta utgör inte hinder för att en kommun som genomför en bidragsberättigad naturvårdsåtgärd kan handla upp en tjänst från en vinstdrivande verksamhet, och få upp till 50% bidrag för den kostnaden. Med vinstdrivande verksamhet avses all offentlig eller privat verksamhet som bedrivs med vinstsyfte oavsett verksamhetens karaktär. Även kommunala bolag bör anses bedriva vinstdrivande verksamhet.

Hur lång är projektiden

Projektiden kan vara högst fyra år från beslutsdatum. Efter slutdatum har huvudmannen tre månader på sig att slutrapportera projektet.

Om projektiden behöver förlängas är det viktigt att kommunen kontaktar länsstyrelsen i god tid. Länsstyrelsen kan besluta om förlängning för projekt som är kortare än fyra år. Föreligger synnerliga skäl kan dock projektet förlängas längre än fyra år, dock högst ett år i taget. Ett sådant synnerligt skäl kan vara om projektet har försenats pga omständigheter

projektägaren inte kunnat påverka, tex. utdragna juridiska processer. I beslutet skall vid förlängning nytt slutdatum fastställas.

Finansiering

Finansieringsgrad

Grundläggande för finansieringen av en bidragberättigad åtgärd inom ett lokalt naturvårdsprojekt är att bidrag kan ges för högst 50 % av kostnaden (3 § förordningen).

Utbetalning av bidrag för åtgärder som sträcker sig över mer än ett år skall fördelas över dessa år efter behov (8 § förordningen). Naturvårdsverket bedömer dock, för att minska den administrativa belastningen, att det är rimligt att utbetala 75% av beviljade bidrag i samband med beslut i de projekt där LONA-bidraget uppgår till max 100 000 kronor om länsstyrelsen bedömer det vara rimligt. Ett projekt och därmed även den bidragsberättigade åtgärden kan sträcka sig över högst fyra år om inte förlängning medgivits. Högst 75 % av det budgeterade totala bidraget till projektet får betalas ut innan slutrapporten lämnats in (8 § förordningen) och inte förrän då skall länsstyrelsen bestämma bidragets slutliga storlek. I de fall länsstyrelsen, efter att ha granskat slutrapporten, bedömer att projektet inte givit ett fullgott resultat i förhållande till ansökan kan länsstyrelsen besluta att minska bidragets storlek eller kräva återbetalning av hela eller delar av bidraget (11-12 § förordningen). I de fall projektets kostnader har ökat kan länsstyrelsen bevilja ytterligare bidrag om kostnadsökningen anses berättigad, kommunen har ansökt om mer bidrag samt att länsstyrelsen har erforderliga medel.

Andra medfinansierare i projektet

Den resterande delen av den budgeterade kostnaden (minst 50%) kan komma från kommunen själv, eller från andra finansierare som t ex andra statliga myndigheter, företag, stiftelser, föreningar eller enskilda personer. Faktiska kostnader måste uppgå till minst samma värde som beräknat värde av ideellt arbete. Åtgärder som avses utföras ideellt får i budgeten för projektet värderas upp till 200 kr/timme. Skolbarns tid kan inte räknas som ideellt arbete.

Åtgärder som avses utföras av personer som erhåller stöd eller annat bidrag från stat eller kommun kan räknas som medfinansiering till ett värde av högst 200 kronor per timme. Även kostnaden för kommunens eller statlig myndighets egen arbetstid (lön inkl lönekostnadspåslag, LKP) inom projektet får räknas som medfinansiering. Övriga OH-kostnader som lokal-, telefon- eller andra administrativa pålägg får inte räknas som medfinansiering. Detta gäller även i de fall kommunen använder interndebitering.

Som tidigare beskrivits får bidrag enligt Förordningen (2007:481) om stöd för landsbygdsutvecklingsåtgärder (s k LBU-medel) inte delfinansiera en åtgärd som får bidrag (4 § förordningen), vilket även gäller s.k. LEADER-stöd eftersom de ingår i LBU-medlen.

Övriga medel (utöver bidrag enligt Förordning (2003:598) om statliga bidrag till lokala naturvårdsprojekt,) från Naturvårdsverkets anslag 1:3 Åtgärder för biologisk mångfald kan inte användas som delfinansiering för åtgärder som söker bidrag inom satsningen. Det gäller t ex ”skötselmedel”, medel för åtgärder inom åtgärdsprogram för hotade arter,

för kalkningsverksamhet, inventeringar inom ramen för områdesskydd, rovdjursersättningar och rovdjursinformation eller medel för ramdirektivet för vatten. Värde av mark där åtgärder avser utföras kan inte räknas som medfinansiering.

Mervärdesskatt

Mervärdesskatt är inte bidragsgrundande som regel, d v s momsens ska inte finnas med i ansökan om bidrag. I de fall den som utför åtgärden och har kostnaden för åtgärden inte är mervärdesskattepliktig är dock mervärdesskatten bidragsgrundande. *En ideell förening, till exempel, är ytterst sällan registrerad för mervärdesskatt.*

Om kostnaden för en åtgärd är inklusive moms i ansökan ska detta anges.

Ansökningsdatum

Ansökan skall ha kommit in till länsstyrelsen från kommunen senast det datum länsstyrelsen har bestämt.

Kommunen lämnar in en samlad ansökan till länsstyrelsen. En ansökan kan innehålla flera olika projekt med flera olika åtgärder i varje projekt. Om länsstyrelsen beslutar om ytterligare ett ansökningstillfälle kan kommunen ansöka om LONA-bidrag även denna gång.

Hur ansöker flera kommuner samtidigt?

När flera kommuner söker gemensamt till ett projekt kan de lämna in en gemensam ansökan, separat från den ”egna” kommunvisa ansökan (2 § förordningen). Kommunerna får bestämma vilken kommun som ansöker, rekviderar bidrag samt redovisar resultaten, vilket skall framgå i ansökan.

Lokala aktörer som är verksamma i flera kommuner

Om en lokal aktör, t ex en förening, vill göra åtgärder i flera olika kommuner inom samma projekt kan ansökan antingen skickas från var och en av kommunerna till länsstyrelsen eller så kan en av kommunerna stå för ansökan, efter överenskommelse med övriga administrativt och/eller ekonomiskt delaktiga kommuner.

Ansökan

Ansökan görs av kommunen på särskild blankett som finns på www.naturvardsverket.se/lona. Första sidan på blanketten utgör en sammanställning av alla projekt som kommunen söker bidrag för. Varje projekt som ingår i ansökan bifogas i separata bilagor. Kommunen ansvarar för hela ansökan till länsstyrelsen, oavsett vem som genomför projekten som ingår i ansökan. Länsstyrelsen kan begära kompletteringar till ansökan om så behövs.

Ansökan sänds med e-post samt som undertecknat original, inklusive bilagor till respektive länsstyrelse. Kontakta länsstyrelsen i ditt län för särskilda instruktioner.

Ansökningsformat

En ansökan skall innehålla följande uppgifter enligt 6 § förordningen:

- Vilken eller vilka kommuner som söker bidrag.
- Projektresultatet och vilka åtgärder och metoder som kommunen vill använda.
- Hur projektet bidrar till att uppfylla ett eller flera av riksdagen godkända miljö kvalitetsmål eller tillhörande delmål. Information om miljö kvalitetsmålen finns på Miljömålsportalen, www.miljomal.nu
- Tidsplan
- Beräkning av kostnader och hur stor andel av dessa som bidrag söks för.
- Projektets samband med kommunens övergripande arbete med folkhälsa, regional utveckling, turism, areella näringar, kulturmiljö vård och andra verksamhetsområden med betydelse för naturvården.
- Hur projektet tar hänsyn till lokal delaktighet och hur samarbetet med lokala aktörer skall ske.
- Hur projektet kommer att bidra till ett varaktigt och långsiktigt arbete med naturvården inom kommunen.

Ansökan skall även redovisa hur övrig finansiering av åtgärderna är löst. Undertecknat medfinansieringsintyg från alla medfinansierare skall medfölja ansökan.

Utöver förordningens krav skall ansökan även innehålla en översikt karta om åtgärder i projektet kan definieras geografiskt i kommunen. Kartan skall innehålla skala, skalstock och norrpil. Vid behov kan även en detaljkarta biläggas.

Ansökan bör också redovisa förslag till hur, vad och kostnad för publikt arrangemang där projektets resultat redovisas, tex. i samband med Lokala naturvårdens dag.

Beslutsordning och utbetalning

Frågor om bidrag prövas av länsstyrelsen i det län där projektet huvudsakligen avses genomföras (5 § förordningen).

När ansökan inkommit till länsstyrelsen gör denna en samlad bedömning av alla ansökningar och fattar beslut om vilka projekt som får bidrag. Enligt 7 § förordningen skall länsstyrelsen när den prövar en ansökan om bidrag särskilt beakta hur väl åtgärderna med hänsyn till projektets total kostnad är ägnade att från naturvårdssynpunkt uppfylla det resultat som avses med projektet.

Syftet och det förväntade resultatet av ett projekt är det viktiga vid en bedömning av ett projekt. Länsstyrelsen bör vid granskningen även beakta andra kriterier som finner stöd i syftet med satsningen. Exempel på sådana kriterier är integrering av natur- och

kulturmiljövård, jämställdhet, integration, folkhälsa, främjande av friluftsliv, tätortsnära, samverkan mellan flera parter som lokala aktörer och ideella organisationer, samverkan mellan flera sakområden, funktionshindrade och äldre medborgare, barn och ungdomar.

Exemplen skall inte ses som styrande för bedömningen av en ansökan utan är ett stöd för konsekvent genomgång av alla ansökningar. Länsstyrelsen kan besluta om bidrag till hela eller delar av en ansökan från en kommun.

Beslutet

I beslutet om bidrag bör det framgå vilka projekt som beviljats bidrag, hur stort bidrag som beviljats, vilka villkor som gäller för att bidrag skall utbetalas, när bidrag utbetalas och när slutrapportering skall ske. I beslutet framgår också vilka resultat som projektet/projekten skall uppnå (8 § förordningen) samt motiv till beslutet. I beslutet bör framgå att projektet ska redovisa sina resultat tex. i samband med ”Lokala naturvårdens dag” eller annat publikt arrangemang minst en gång inom eller efter projektets löptid. Länsstyrelsens beslut kan inte överklagas (14 § förordningen). Projekt som inte beviljas bidrag bör meddelas detta i särskilt beslut från länsstyrelsen. I beslutet bör framgå varför ansökan avslagits. Om ansökan uppfyller förordningens krav och skälet till avslag är brist på medel, bör den sökande upplysas om att denne kan söka igen för samma projekt vid nästa ansökningstillfälle.

Projektet och åtgärder får inte påbörjas innan beslut har tagits av länsstyrelsen.

När och hur sker utbetalning

Utbetalning sker tidigast direkt i samband med beslut och i enlighet med länsstyrelsens rutiner. Om projektet löper över flera år skall utbetalningen delas upp på flera år (8 § förordningen). Naturvårdsverket bedömer dock, för att minska den administrativa belastningen, att det är rimligt att utbetala 75% av beviljade bidrag i samband med beslut i de projekt där LONA-bidraget uppgår till max 100 000 kronor, om länsstyrelsen bedömer det vara rimligt. Högst 75% av bidraget kan utbetalas innan projektet är genomfört och slutrapporterat. I beslutet om bidrag framgår när och hur utbetalning sker.

Slutbetalning

När ett projekt är avslutat och länsstyrelsen godkänt slutrapporten från projektet skall länsstyrelsen slutligt bestämma bidragets storlek (11 § förordningen) och slutbetalning kan ske, dock senast 6 månader efter att en komplett slutrapport har inlämnats. I beslutet ska datum anges för när rekvirering av slutligt bidrag senast ska ske. I det fall bidragen inte rekvireras före angivet datum förloras rätten till resterande bidrag.

Återbetalning

Enligt 12 § förordningen kan länsstyrelsen besluta att ett utbetalt bidrag helt eller delvis skall återbetalas om länsstyrelsen anser att villkoren i ansökan inte uppfyllts, dvs. att syftet med bidraget frångåtts eller det planerade resultatet av åtgärden inte alls uppnåtts. Andra orsaker till återbetalning kan vara att en åtgärd inte har genomförts eller i något väsentligt avseende ändrat inriktning utan länsstyrelsens medgivande, oriktiga uppgifter i ansökan eller utbetalning av felaktigt belopp. Den sökande (d v s kommunen) har då

skyldighet att återbetala det belopp som fastställs av länsstyrelsen. I beslutet ska anges datum för när ev. återbetalning av bidrag senast ska ske.

Hur kommunen i sin tur hanterar frågan kring återbetalning från annan part kommunen lämnat bidrag, till exempel en förening, är upp till varje enskild kommun. Kommunen är som sökande ansvarig för projekten och resultaten.

Förändringar i beslutade projekt

Förändringar i projekt skall godkännas av länsstyrelsen. Om bedömningen görs att en åtgärd behöver mer bidrag så gäller samma krav som i den övriga finansieringen, d v s högst 50 % LONAbidrag.

Om projekttiden behöver förlängas är det viktigt att kommunen kontaktar länsstyrelsen i god tid. Länsstyrelsen kan besluta om förlängning av ett projekt och i beslutet skall nytt slutdatum fastställas. Se stycket om finansiering och projekttid.

Länsstyrelsen beslutar i normalfallet om förlängning för projekt som är kortare än fyra år till längst fyra år.

Föreligger synnerliga skäl kan dock projektet förlängas längre än fyra år, dock högst ett år i taget. Ett sådant synnerligt skäl kan vara om projektet har försenats pga omständigheter projektägaren inte kunnat påverka, tex. utdragna juridiska processer.

Verksamhetsrapport och slutrapportering

Enligt 9 § förordningen skall kommunen senast den 1 mars varje år lämna in en verksamhetsrapport för de åtgärder som utförts under föregående kalenderår. Hur rapportering sker meddelas senare i särskild ordning.

Enligt 10 § förordningen skall kommunen efter att projektet genomförts upprätta en slutrapport och lämna den till länsstyrelsen. Hur rapportering sker meddelas senare i särskild ordning.

Innan avslut av ett projekt bör en uppföljning av genomförda åtgärder göras så att detta kan redovisas i slutrapporten. Kostnaden för en uppföljning kan ingå i projektets totalbudget och är bidragsberättigad.

Fotodokumentation

Observera att åtgärder i kategori 4-6 som kan definieras geografiskt i kommunen i samband med slutredovisning skall kunna visa foto efter åtgärd och gärna även före åtgärd. Foto bör även lämnas före åtgärd om det t.ex. handlar om hävd eller restaurering av ett område.

Länsstyrelsens hantering av beslut och projektbidrag

Länsstyrelsen beslutar om projektbidrag till varje enskilt projekt. Länsstyrelsen ansvarar för utbetalning av beslutade bidrag samt redovisning till Naturvårdsverket av godkända projekt och hur mycket bidrag som länsstyrelsen har beslutat om.

Länsstyrelsen får endast fatta beslut inom ramen för de bidrag som tilldelats för respektive år samt ev. överblivna eller återbetalade medel för tidigare år. Länsstyrelsen kan inte reservera medel av kommande års tilldelning. Bidrag till projekt som ej blir genomförda och därmed ej utbetalade, eller återbetalda bidrag kan användas av respektive län vid beslut om ytterligare bidrag till pågående projekt eller bidrag till nya projekt i samband med nytt ansökningsår.

Bidrag som inte betalas ut i första utbetalningsskedet (dvs 25% av beslutade bidrag till respektive projekt samt övriga medel som inte betalas ut under första året till projekt som löper flera år) ligger kvar hos länsstyrelserna under hela projekttiden.

Till dig som är lokal aktör

Om du har en bra idé

Oavsett om det är en ideell förening eller annan lokal aktör inom eller utanför kommunen som vill genomföra en åtgärd måste ni först tänka igenom vad ni vill göra och hur det skall gå till.

Nedan följer några tips för att komma fram till ett bra planerat projekt:

- Tänk ut vilka åtgärder ni vill genomföra
- Räkna ut totalbudgeten för de åtgärder i projektet ni vill göra. Högst 50% av totalkostnaden för bidragsberättigade åtgärder kan sökas.
- Sök samarbetspartner som vill medverka i projektet. Kanske finns det samordningsvinster eller idéer som kan utföras inom samma projekt.
- Hur mycket behöver var och en lägga för att täcka 50% eller mer av projektets totalkostnad. Bidrag kan utgå med högst 50 %.
- Har ni fått ihop tillräckligt med medel för att kunna genomföra alla åtgärder? Vilka finansieringsvägar finns? Ideellt arbete kan räknas som medfinansiering upp till ett värde av 200kr/timmen.
- Vem ansvarar för projektet, genomförande och rapportering?
- Hur kommer ni att mäta resultatet?
- Är tidsplanen rimlig?
- Tänk på att det kan finnas lagstiftning eller andra regler för hur en anläggning eller åtgärd som syftar till att leda ut allmänheten i terrängen får utformas ur tillgänglighets- och säkerhetssynpunkt.
- Om projektet kräver vattendom eller andra tillstånd är det bra om dessa är beviljade före projektansökan
- Är ni en lokal aktör utanför kommunen bör ni kontakta kommunen i ett tidigt skede för att veta om kommunen är intresserad att ansöka om bidrag hos länsstyrelsen.
- Är ni en lokal aktör inom kommunen bör ni tidigt förankra projekten inom er egen förvaltning, men även inom Kommunstyrelseförvaltningen eller motsvarande. Anledningen är att projektansökan ska sammanställas och undertecknas av kommunens firmatecknare och kommunal medfinansiering i form av eget arbete eller kontanta medel är ett krav under hela projekttiden till dess projektets slutredovisning godkänns och det slutliga bidraget fastställts av länsstyrelsen.
- Det är viktigt att från början fundera på hur projektet kommer att förvaltas i framtiden. Vilka framtida kostnader kommer projektet att innebära? När projektet är slut, vem ansvarar för fortsättningen?

